

MARKETING

Iлона Babukh, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Chernivtsi, Ukraine*

Ivan Podhornyi, Master's Student

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Chernivtsi, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-676-8-28>

REGIONAL FINANCIAL SERVICES MARKETS IN THE SYSTEM OF ECONOMIC DEVELOPMENT: INSTITUTIONAL AND MANAGERIAL DIMENSIONS

РЕГІОНАЛЬНІ РИНКИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІР

У сучасній економічній науці дедалі більшої актуальності набуває дослідження регіонального виміру функціонування фінансових систем, що зумовлено посиленням ролі територіальних утворень у забезпеченні економічного розвитку. Саме на регіональному рівні формується реальне середовище взаємодії між фінансовими інститутами, суб'єктами господарювання та населенням, що визначає ефективність розподілу фінансових ресурсів та інтенсивність економічних процесів. Ринок фінансових послуг у цьому контексті виступає ключовим елементом економічної інфраструктури, забезпечуючи акумуляцію капіталу, трансформацію заощаджень у інвестиції та безперервність руху фінансових потоків, що є необхідною передумовою сталого розвитку економіки.

З позицій сучасної економічної теорії регіональний ринок фінансових послуг доцільно розглядати як складну багаторівневу інституційну систему, що функціонує на перетині економічних, соціальних та управлінських процесів. Його структурна організація визначається сукупністю різноманітних фінансових інститутів, серед яких провідну роль відіграють банківські установи, страхові компанії, інвестиційні та фінансові організації, кредитні спілки, а також лізингові, факторингові та інші небанківські фінансові посередники. Взаємодія зазначених суб'єктів формує цілісне фінансове середовище, в межах якого здійснюється ефективний перерозподіл фінансових ресурсів між різними галузями

економіки, секторами господарювання та категоріями споживачів фінансових послуг.

У системі регіонального розвитку фінансові послуги виконують не лише класичну посередницьку функцію, але й виступають важливим інструментом стимулювання економічної активності. Розвинена та ефективно функціонуюча фінансова інфраструктура забезпечує доступ економічних агентів до кредитних ресурсів, сприяє мобілізації інвестиційного потенціалу, підвищує рівень ліквідності та сприяє формуванню сприятливого інвестиційного клімату. У свою чергу, рівень розвитку фінансового ринку безпосередньо залежить від ступеня його інституційної зрілості, прозорості діяльності фінансових установ, якості регуляторного середовища та рівня довіри з боку учасників ринку [1].

Сучасний етап розвитку фінансового сектору характеризується трансформаційними процесами, пов'язаними з еволюцією моделей фінансового посередництва. Відбувається активне посилення інтеграційних процесів між різними сегментами фінансової системи, що проявляється у формуванні універсальних фінансових інститутів та появі комплексних фінансових продуктів. Банківські, страхові та інвестиційні установи дедалі частіше пропонують інтегровані послуги, які поєднують елементи кредитування, страхування та інвестування. Така конвергенція сприяє підвищенню ефективності функціонування фінансової системи, однак водночас створює додаткові виклики для регуляторних органів, зокрема у сфері нагляду, контролю та забезпечення фінансової стабільності [2].

В Україні формування ефективного ринку фінансових послуг перебуває на етапі інституційного становлення, що особливо проявляється на регіональному рівні. Однією з ключових проблем є обмежений доступ до фінансових ресурсів для населення та суб'єктів малого і середнього підприємництва, що суттєво стримує реалізацію інвестиційних проєктів і, відповідно, уповільнює темпи економічного зростання. Крім того, спостерігається нерівномірність розвитку фінансової інфраструктури між регіонами, що призводить до концентрації фінансових послуг у більш розвинених територіях і зниження рівня фінансової інклюзії в інших.

Окрему увагу слід приділити проблемі недостатнього інформаційного забезпечення функціонування регіональних фінансових ринків. Відсутність повної, достовірної та систематизованої статистичної інформації, зокрема щодо діяльності небанківських фінансових установ, ускладнює проведення комплексного аналізу та формування ефективної регуляторної політики. Це, у свою чергу, створює додаткові ризики для споживачів фінансових послуг і знижує загальну ефективність функціонування ринку. Вирішення зазначеної проблеми потребує створення сучасної системи інформаційно-аналітичного забезпечення, що включатиме єдину базу даних та інструменти моніторингу діяльності фінансових інститутів.

Важливим чинником розвитку регіональних фінансових ринків є також рівень фінансової грамотності населення. Практика свідчить, що

ефективність функціонування фінансової системи значною мірою залежить від здатності економічних агентів раціонально використовувати фінансові інструменти, приймати обґрунтовані фінансові рішення та оцінювати пов'язані з ними ризики. Недостатній рівень фінансової обізнаності обмежує можливості населення щодо ефективного управління власними ресурсами та стримує розвиток фінансового ринку в цілому. У цьому контексті особливої актуальності набуває впровадження комплексних програм фінансової освіти на регіональному рівні за участю органів державної влади, фінансових установ, закладів освіти та громадських організацій.

Перспективним напрямом удосконалення інституційного середовища регіональних фінансових ринків є створення спеціалізованих консультативно-аналітичних центрів, які забезпечуватимуть інформаційну підтримку суб'єктів господарювання та населення, сприятимуть підвищенню прозорості фінансових послуг і покращенню доступу до фінансової інформації. Крім того, доцільним є впровадження ефективних механізмів захисту прав споживачів фінансових послуг, зокрема через розвиток інституту фінансового омбудсмена та альтернативних способів вирішення фінансових спорів.

Отже, розвиток регіональних ринків фінансових послуг потребує комплексного та системного підходу, що враховує інституційні, економічні, соціальні та управлінські аспекти їх функціонування. Формування ефективної фінансової інфраструктури, підвищення рівня фінансової грамотності населення, удосконалення інформаційного забезпечення та посилення взаємодії між ключовими інституційними суб'єктами є необхідними передумовами забезпечення сталого економічного розвитку регіонів, зростання їх конкурентоспроможності та зміцнення національної економіки в цілому.

Література:

1. Бабух І. Б. Ринок фінансових послуг у регіональній економіці : теоретичне розуміння й ефективність функціонування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2025. № 55. С. 20–25.
2. Кравчук Н., Луцишин О. Фінансовий ринок України під час війни : реалії функціонування. *Світ фінансів*. 2022. № 4 (73). С. 112–128.